
Förprövningsrapport

**Byggnader och uteserveringar på
Kungsportsavenyen (Lorensberg 706:10) inom
stadsdelen Lorensberg, dnr SBF-2023-01338**

2023-11-06

Innehåll

Ärendet	3
Bakgrund	3
Förslaget	3
Projektets mål	3
Platsens karaktär och problemområden	4
Syftet med begäran om detaljplan	4
Styrande dokument och tidigare beslut	7
Översiktsplan	7
Bevarandeprogram och byggnadsminne	8
Göteborgs grönsplan	8
Trafikstrategi för en nära storstad	9
Detaljplaner	9
Program och gestaltungsprogram	10
Projekttävling	10
Bedömning	12
Översiktlig planering	12
Stadsmiljö - Gaturum och hus	12
Gatans tekniska funktion	15
Miljö- och hälsoaspekter	16
Slutsats	16
Sammanfattning och slutsats	16

Ärendet

Diarienummer:	SBF-2023-01338
Handläggare SBF:	Fredrik Söderberg, Sophia Älfvåg
Stadsområde:	Centrum
Fastighet:	Lorensberg 706:10
Fastighetsägare:	Göteborgs kommun

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav i budget 2021 uppdraget till dåvarande byggnadsnämnden att leda projektet för upprustning av Avenyn, i nära samverkan med Citysamverkan/Avenyföreningen och berörda fastighetsägare. Den nya gestaltningen och upprustningen är ett gemensamt projekt med berörda fastighetsägare. Projektet leds i den nya organisationen av stadsmiljöförvaltningen, i den samverkan som formulerats från start. Stadsmiljöförvaltningen har i linje med det nu föreslagit att ett detaljplaneprojekt startas.

Den nya gestaltningen och upprustningen av Avenyn och Götaplatsen har initierats för att stärka platsens status och attraktionskraft, öka antalet besökare och möjliggöra för verksamheterna intill att få fler kunder under hela året. Samtidigt önskar Göteborgs Stad stärka Avenyn som sammanlänkande stråk för fotgängare och cyklister där fler besökare också väljer att stanna.

Som ett led i arbetet med att ta fram en genomförandestudie för Avenyn och Götaplatsen har en projekttävling genomförts. Fyra arkitektteam deltog i tävlingen på uppdrag från stadsbyggnadskontoret, i samarbete med Sveriges Arkitekter. Vinnande förslag "AveNy" ligger till grund för fortsatt arbete och konsulter är upphandlade med förslagsställaren Nyréns Arkitektkontor som huvudkonsult.

Förslaget

Stadsmiljöförvaltningen har som projektledare för upprustningen formulerat förslaget enligt nedan (något förkortat).

Projektets mål

Stärka Avenyn och Götaplatsen som göteborgarnas stolthet - en paradgata som med internationell attraktionskraft är målpunkt för hela regionen och besökare från hela världen.

Skapa väl gestaltade platser som är attraktiva, inkluderande och trygga året om och dygnet runt.

Utveckla platserna som kulturbärare där nya tillskott ska förhålla sig till platsens historiska karaktär. Kulturhistoriska värden ska stärkas och ny och befintlig konst ska lyftas fram.

Utveckla hållbara lösningar där grönskan bidrar med fler ekosystemtjänster, förbättrad dagvattenhantering och hanterar ett förändrat klimat. Premiera användning av hållbara material och nyttjande av återbruk.

Skapa samband mellan de offentliga platserna och verksamheterna i omgivande bottenvåningar så att de stärker varandra. De offentliga platserna ska vara tillgängliga för alla.

Säkra god genomförbarhet med robusta lösningar som håller över tid och utformas med tanke på framkomlighet och långsiktig förvaltning.

Platsens karaktär och problemområden

Idag är Avenyn en kombination av shopping-, restaurang-, och nöjesgata samt kultur i olika former. Stadsrummet spelar också en betydelsefull roll som evenemangsplats för exempelvis korteger, firanden och demonstrationer.

Avenyn har emellertid tappat i attraktivitet och ger ett slitet intryck. Stora ytor är asfalterade som tillsammans med fordons- och gångytor i olika material och nivåer ger ett rörigt intryck. Stenläggningarna är slitna och gatans möblering, skyltning och utrustning bidrar till ett splittrat intryck. Allmänna vistelseytor och mötesplatser upplevs ha stora brister och förutom träden saknar gatan gröna inslag.

Uteserveringarna sommartid utgör en förutsättning för god besöksfrekvens, men då de är temporära innebär det att momenten med upp- och nedtagning medför stora kostnader för verksamheterna och ger variationer i attraktivitet, i kvalitet och i utformningen. Då de inglasade serveringarna tas ned efter säsongen upplevs gatan ödslig och oattraktiv.

Syftet med begäran om detaljplan

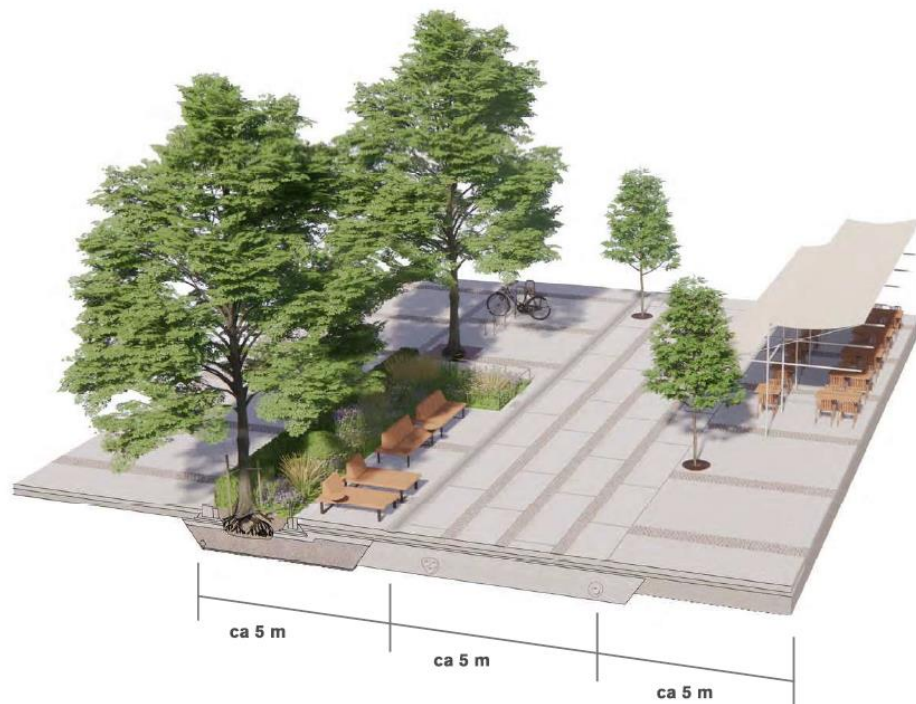
Syftet är att skapa bättre förutsättningar för uteserveringar med hög gestaltningsmässig kvalitet som positivt bidrar till de omgestaltade trottoarernas attraktionskraft över hela året. Det är angeläget att restauranger och andra verksamheter i bottenvåningarna och paviljonger kan investera i en god gestaltning som fungerar väl i stadsrummet och i den kulturhistoriskt värdefulla miljön. Detta möjliggörs genom att verandorna görs permanenta.

Genom att skapa byggrätter på kommunal kvartersmark kan omfattning och kvalitetskrav formuleras så att permanenta verandor, paviljonger och i kombination med öppna uteserveringar både skapar en trygghet för aktörernas planering och investeringar och uppfyller stadens behov av att öka kvaliteten på uteserveringarnas viktiga inslag i stadsmiljön.

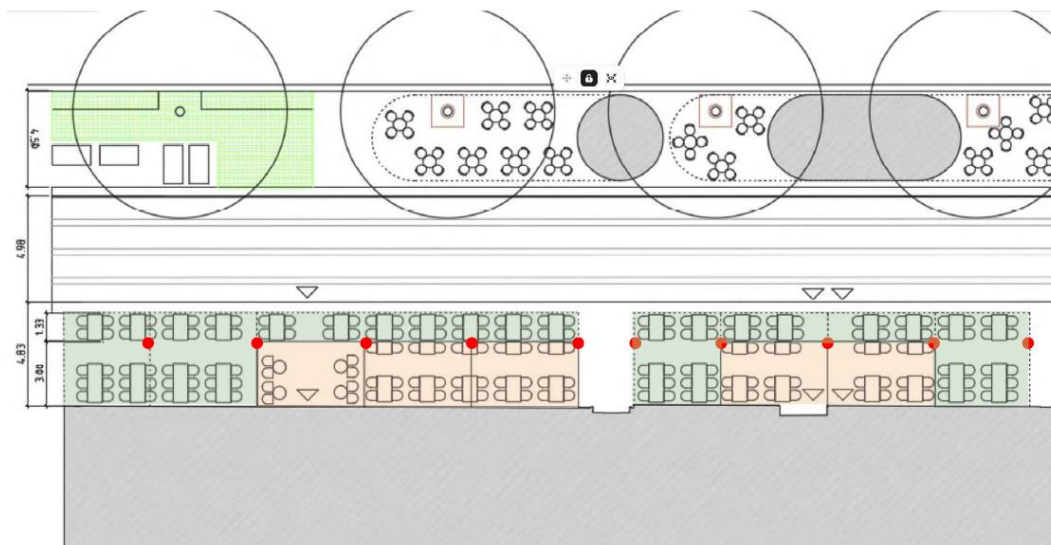
Gatans förutsättningar i hela sin längd varierar och det finns lägen som inte bör bebyggas. Det finns också byggnader som, inte minst av kulturhänsyn, inte kan byggas på med verandor.

Avsikten är att marken fortsatt är i kommunal ägo och att den upplåts på lämpligt sätt, till exempel genom arrende.

GATAS SEKTION FÖRSLAG, PLANUTSNITT

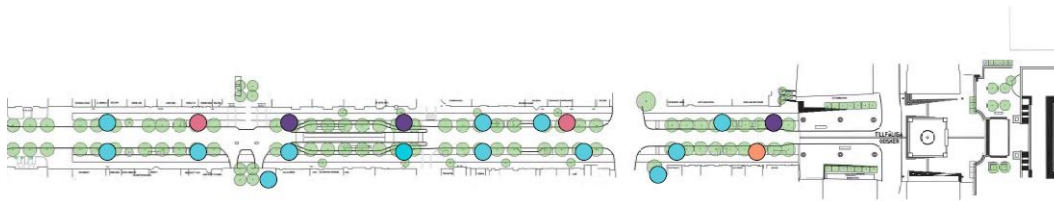

UTESERVERING BÅDE SOMMAR OCH VINTER?

INSPIRATIONSBILDER DELVIS SLUTEN VINTERSERVERING

Uteservering i möbleringszon

Kiosk med sitttor

Vistelseyt

Restaurang eller cafe i paviljong

Bilder från stadsmiljöförvaltningens förslag

Styrande dokument och tidigare beslut

Översiktsplan

Översiktsplan för Göteborg anger området som Stadskärna, med användningen blandad stadsbebyggelse. Inom området ska tillgänglighet för fotgängare och cyklister stärkas. Vid förändringar ska hänsyn tas till den befintliga bebyggelsens karaktär och kulturhistoriska innehåll. Särskilt gäller detta i den historiska stadskärnan. All typ av handel ska främjas, men anpassas till den täta stadens premisser. Viktiga handelsstråk och kopplingar ska prioriteras och målpunkter med koncentrerad handel utvecklas för att utvidga centrum och skapa fler och längre handelsstråk.

Avenyn anges som ett *stadslivsstråk*. Utvecklingen av stadslivsstråk ska bidra till en attraktiv stadsmiljö och stödja ett levande stadsliv med fokus på gående och upplevelse i ögonhöjd. Utöver gaturummet omfattar utveckling även att stärka andra intilliggande offentliga platser.

Utpekade stadslivsstråk i en växande stadskärna innehar en viktig funktion i gatunätet och behöver stärkas för att bättre omhänderta flöden av människor och potentialen att utveckla och sprida stadslivet. Generellt för dessa stråk är att de har en låg kapacitet för förtätning men hög potential för stadsliv.

Östra Hamngatan och Avenyn utgör ett aktivt stadslivsstråk som är en viktig paradgata och ryggrad i den befintliga stadskärnan. Stråket förbinder målpunkterna Kungsportsplatsen, Götaplatsen, Bältespännarparken och Trädgårdsföreningen. Stråket innehåller även funktioner som knyter samman flera stråk, och utgör entréplatser in till stadskärnan. De nya stationslägena för Västlänken vid Centralen och Korsvägen möjliggör för upp- och nedgångar nära stråket. Vid Kanaltorget skapas nya ökade flöden som i sin tur stärker stråkets funktion och anslutande stadsrum. Med en framtida koppling från Lilla bommen till Frihamnen kan stråket möjliggöra att handeln i stadskärnan kan

växa över älven och kopplar i Avenyn ihop potentialen för utveckling av handel på och i stråk vid Korsvägen.

Specifikt för stadslivsstråket Korsvägen – Avenyn – Östra Hamngatan gäller:

- Stråket behöver särskilt värnas och stärkas utifrån höga flöden av gående och ur handelsperspektiv.
- Potential finns i att förlänga stråket för stadsliv och handel mot Frihamnen och Korsvägen.

Området ingår i riksintresse för kulturmiljövården, som delområde benämnt *Stenstaden*. I översiktsplanens bilaga *Vägledning för riksintresse för kulturmiljövården* står som generella rekommendationer att riksintresseområdet är en levande kulturmiljö vars värden och potential ska omhändertas, utvecklas och värnas. Riksintresseområdet som helhet är att betrakta som ett särskilt värdefullt bebyggelseområde. Byggnader och bebyggelsemiljöer får inte förvanskas och alla ändringar ska utföras varsamt och med beaktande av värdebärande byggnadsdelar och karaktärsdrag. Omvandlingar, förändringar och förtätningar inom och i anslutning till området ska uppvisa ett medvetet och i relation till kulturvärdena välmotiverat förhållningssätt till de värdebärande uttrycken för riksintresset. Förändringar i stadsmiljön ska uppvisa minst lika hög arkitektonisk kvalitet som befintligt. Gestaltningsgrepp ska kunna motiveras väl i förhållande till kulturmiljön. Samtliga projekt inom området ska därför ta sin utgångspunkt i aktuella kulturmiljöunderlag och ha en hög ambitionsnivå för gestaltningen

Bevarandeprogram och byggnadsminne

Området ingår i Göteborgs Stads bevarandeprogram. Byggnader mot Avenyn i kv 53 Örup är byggnadsminne (Kungsportsavenyn 16 – 22).

Göteborgs grönplan

Göteborgs grönplan anger tre mål – att Göteborg är en nära, sammanhållen och robust stad där en variation av naturtyper och gröna samband skapar förutsättningar för en hög biologisk mångfald, att Göteborg är en nära, sammanhållen och robust stad där parker, naturområden och stadsrum bidrar till varierade, jämlika och hälsosamma livsmiljöer, och att Göteborg är en nära, sammanhållen och robust stad där grönstrukturens ekosystemtjänster är värdeskapande och ligger till grund för en hållbar samhällsekonomi. För att nå målen finns nio strategier –

1. Bevara och utveckla stadens ekosystemtjänster
2. Utveckla och bevara de gröna kilarna
3. Förstärk och utveckla blågröna stråk
4. Stärk gröna stråk och samband i staden
5. Säkerställ god tillgång till parker och naturområden
6. Värna och utveckla en robust grönstruktur i den hårdgjorda staden
7. Skapa ett varierat innehåll i parker och naturområden
8. Utveckla grönstrukturen genom skötsel
9. Involvera, informera och aktivera

Trafikstrategi för en nära storstad

Strategin pekar ut tre huvudmål – Ett lättillgängligt regioncentrum, Attraktiva stadsmiljöer och Nordens logistikcentrum.

Trafikstrategin fokuserar därför på tre områden – resor, stadsrum och godstransporter – som har stor betydelse för att Göteborg ska nå uppsatta mål och skapa livskvalitet, konkurrenskraft och en hållbar utveckling: Resor – hur vi skapar ett lättillgängligt regioncentrum där det är lätt att nå viktiga platser och funktioner oavsett färdmedel och förutsättningar. Stadsrum – hur vi bidrar till mer attraktiva stadsmiljöer där människor vill bo, arbeta, handla, studera och mötas. Godstransporter – hur vi bidrar till att befästa Göteborg som Nordens logistikcentrum där både befintliga och nya branscher kan utvecklas och skapa arbetstillfällen, utan att det inkräktar på livskvalitet, hållbarhet och tillgänglighet.

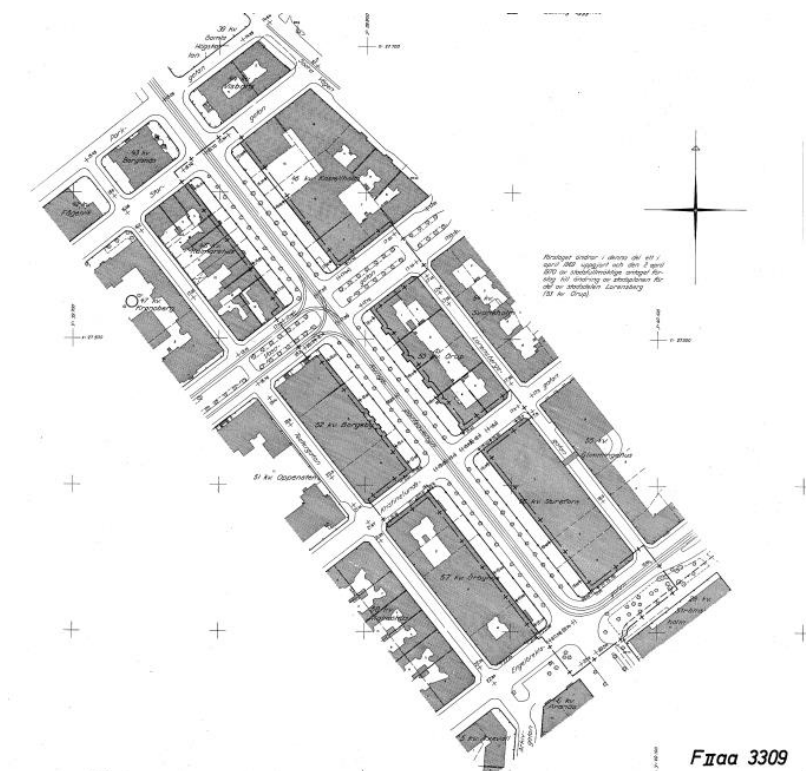
För genomförandet av trafikstrategin finns ett antal principer:

- Vi gör det lätt att nå viktiga platser och funktioner i Göteborg
- Vi skapar attraktiva stadsmiljöer och ett rikt stadsliv i Göteborg
- Vi gör Göteborg världsledande inom effektiv och klimatsmart godshantering i samverkan med andra aktörer

Det handlar bl.a. om att öka tillgången till nära service, handel, mötesplatser och andra vardagliga funktioner, och att effektivisera användningen av vägar och gator.

Detaljplaner

Gällande detaljplaner akt 2-2161, 2-2217 och 2-3309 anger användningen allmän plats Gata. Genomförandetider har gått ut.

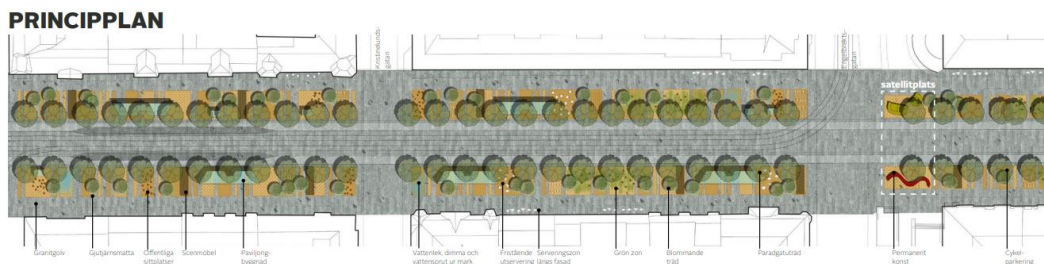

Plankarta till detaljplan 2-3309 som gäller för större delen av aktuellt område.

Program och gestaltungsprogram

Byggnadsnämnden har tidigare tagit fram ett program för Heden Avenyn (2009), och ett gestaltungsprogram för Avenyn (2012/2013). [Centrala Göteborg - Stadsmiljöupprustning Kungsportsavenyen - Plan- och byggprojekt - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)

Principen för gatan som föreslogs i gestaltungsprogrammet var att ta bort sommarverandorna längs fasaderna och låta rörelserna ske närmast fasaderna där målpunkterna finns. Vistelse i form av sittplatser och paviljonger samt grönska föreslogs i en möbleringszon närmare gatans mitt.

Principplan över Avenyn, från gestaltungsprogram för Avenyn (2012/2013)

Processen stannade av utan att något av förslagen genomfördes.

Projekttävling

Stadsbyggnadskontoret har haft en nyckelroll i den projekttävling för gestaltning av Kungsportsavenyen och Götaplatsen som genomfördes 2022, och stadsbyggnadsförvaltningen står på så sätt bakom vinnande förslag.

Det vinnande förslaget AveNy utgår tydligt från platsen och historien. Grundläggande koncept är följande:

- Vid förslag till gestaltning av markytorna har befintliga kulturhistoriska värden tagits tillvara. Befintlig stenläggning, klinker, pollare med kätting och vegetation vid Götaplatsen är exempel på det.
- Förgårdarna blir tydligare och smalare på gaturummets nivå. De inglasade ute-serveringarna flyttas till paviljongerna.
- Gångbanorna med sina hållar placeras närmare fasaden, de är bredare och tillgängliga.
- Förgårdarnas grönska omtolkas i vistelsezonens gröna mikroparker och de oregelbundet placerade små träden.
- Trädraderna är fortsatt Avenyns rumsliga stomme. De byts ut och får goda livsbetingelser.
- Rumsligheten kring Götaplatsen justeras med några kirurgiska förändringar med mer av samma material för bättre vardagsanvändning.
- Idén är att Avenyns stomme ska vara långsiktigt hållbar medan andra delar kan vara mer eller mindre flyktiga.

Bild från tävlingsförslag AveNy. Perspektiv från ovan söderut mot Götaplatsen. Nyréns Arkitektkontor

Bild från tävlingsförslag AveNy. Gångbanan med en paviljong, med bar och servering inomhus, som står i vistelsezonen mellan träden med en mikropark som skymtar. Uteservering mot fasaden. Nyréns Arkitektkontor

Bedömning

Översiktlig planering

Förslaget stämmer med översiktsplanens markanvändningskarta.

Förslaget bedöms även ligga i linje med översiktsplanens intentioner om stadslivsstråk och behovet att stärka det, för att bättre omhänderta flöden av människor och potentialen att utveckla och sprida stadslivet. När det gäller kulturmiljövärden och om förslaget kan bedömas ligga i linje med intentionerna i översiktsplanen, så är det i hög grad beroende på hur förslaget i detalj planeras och utförs.

Förslaget bedöms även ligga i linje med Grönplan och Trafikstrategi.

Stadsmiljö - Gaturum och hus

Gatans historia – användning och utformning

Avenyn utgör en viktig del i den göteborgska historien. När staden utvidgades utanför vallgraven under 1860-talet anlades den första norra delen av gatan, parallellt med den historiska infartsvägen Södra vägen. Under 1920-talet, i samband med Jubileumsutställningen 1923, förlängdes gatan med avslut i Götaplatsen, med konstmuseet, stadsteatern och konserthuset.

I dess begynnelse var Avenyn en exklusiv bostadsgata, utan butiker och med endast ett fåtal restauranger, bland annat Valand i korsningen Avenyn/ Vasagatan. Här byggdes bostadshus i sten med rikt smyckade fasader och dekorativa takdetaljer. Närmast husen fanns gröna förträdgårdar. Utanför dessa breda gångbanor och trädrader av lind. Mellan träden enstaka gatlyktor och bänkar. I gatans mitt fanns ett stråk med gatsten, där spårvagnen gick. År 1914 öppnade den första butiken och under 30-talet ändrade Avenyn karaktär från förnäm bostadsgata till fin affärs- och nöjesgata, med ett flertal butiker och biografier. Sektionen var densamma med förträdgårdar, lindallé och spårvagnsstråk. På 60-talet skulle Avenyn bli en modern butiksgata, kvarter revs och nya varuhus byggdes upp. Under denna epok försvann även förträdgårdarna för att ge plats åt femton meter breda öppna trottoarer. Avsikten var att stärka tillgängligheten till bottenvåningarna och deras kommersiella innehåll. När detta skedde, 1972, ändrade gatans karaktär drastiskt. Under senare decennier har gatan fått mer och mer en vardaglig prägel, men med fortsatt funktion som staden paradgata.

Kungälv Avenyn, ca 1900. Bild Göteborgs stadsmuseum

Allmän plats

Gator i staden utgör med få undantag allmän plats. Gatorna är till för alla, tillsammans med torg och parker utgör det de viktiga offentliga rummen i en stad. Utrymmen som har många funktioner – mötesplats, vistelse, rekreation, handel, evenemang, transport, infrastruktur m.m. Gatan byggs, ägs och förvaltas av kommunen, och den är genom detaljplanens användningsbestämmelse om allmän plats säkerställd som allmänt tillgänglig, den får inte mer än tillfälligt upplåtas för enskilt ändamål. De allmänna platserna i staden är en grundläggande och viktig princip för stadens uppbyggnad och funktion. Att allmän plats i grunden inte får upplåtas för enskilt ändamål är ibland dock ett hinder för att åstadkomma en god miljö, med de funktioner vi gärna ser i staden. Reglerna innebär att uteserveringar inte kan få mer än tidsbegränsade lov, vilket i sin tur leder till att restaurang- och caféägare har svårt att investera i mer påkostade anläggningar. Resultatet blir därför ofta bristfälligt när det kommer till gestaltning och kvalitet.

Att privatisera delar av Göteborgs paradgata, Kungsportsavenyn, är en stor fråga. Staden är 400 år, Avenyn ca 150 år, och det är i de tidsperspektiven en förändring behöver ses. Det är alltså viktigt att en eventuell privatisering är reversibel, framtida generationer kanske har en annan inställning till gatans användning och utformning. Genom förslaget att omvandla vissa delar av gatan till kvartersmark, men att låta kvartersmarken kvarstå i kommunens ägo så behåller staden inflytandet över hela gatan och även möjligheten att i framtiden låta hela gatan återgå till allmän plats.

Ägandet i sig kan inte regleras i detaljplan, men det kan t.ex. vara möjligt att förhindra avstyckning genom att införa bestämmelser om minsta fastighetsstorlek inom planområdet. Om det inte i detaljplan kan säkerställas att marken kvarstår i kommunens ägo, så bör projektets inriktning och lämplighet med kvartersmark i gatan ifrågasättas.

I förslaget AveNy skiljer man på vad som är stommen och vad som är tidens tillägg. Stommen är det bestående som rumsligheterna, skalan och arkitekturen, de hållbara markmaterial, träden och indelningen av gaturummet. Tidens tillägg är det som speglar sin tid, det föränderliga, aha-upplevelser, det lilla extra och funktioner för sin tid.

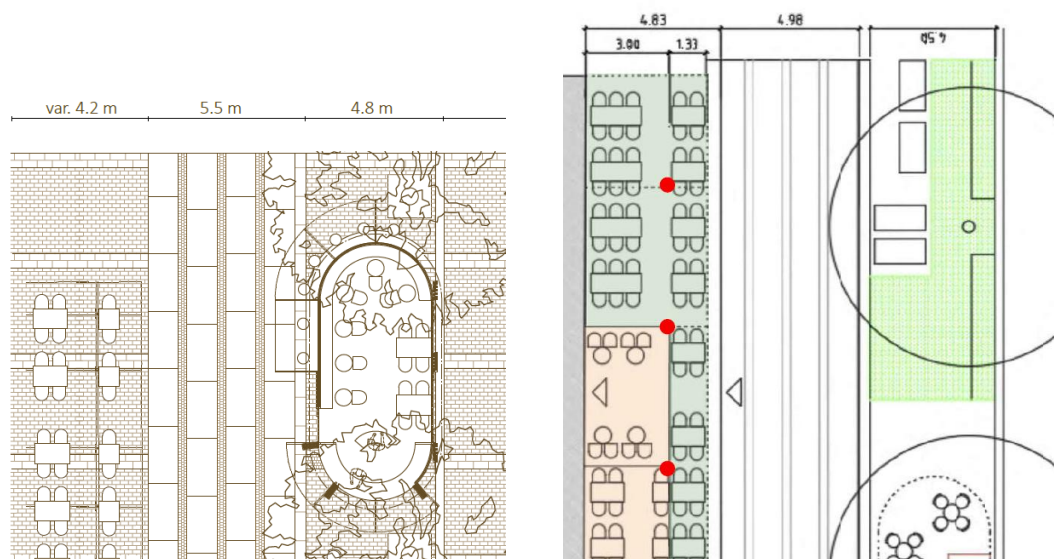
I nu aktuellt förslag med året-runt-verandor riskerar delar av det tillfälliga få mer en permanent karaktär.

I AveNy ser en generell sektion av trottoarerna i olika zoner ut som följande; Vistelsezon med grönka, möblering, paviljonger/ hållplatser 4,8 meter – gångbana 5,5 meter – förgård med möjlig uteservering närmast fasad ca 4,2 meter

Inom arbetet med genomförandestudien för upprustningsprojektet har, baserat på tävlingsförslaget, en principsektion tagits fram för trottoarerna. Sektionen innebär 5 meter zon längs fasaderna som möjliggör för uteserveringar där 3,7 meter kan utföras som en delvis sluten veranda med säsongslöv. I mitten ligger ett 5 meter brett, fritt och tillgängligt gångstråk. Utanför detta ca 5 meter möbleringszon för det gröna, konst, sittplatser, cyklar med mera.

Dagens inbyggda säsongsverandor sträcker sig ca 5,7 – 6 meter ut från fasad. I ett planarbete för permanenta verandor behöver utbredningen prövas både i sektionen och

längs med gatans fasader med hänsyn taget till husens arkitektur och kulturvärden liksom till bostadsentréer och andra verksamheter.

Jämförelse vinnande tävlingsförslag AveNy och det nu aktuella förslaget

Kulturvärden och stadsbild

Att tillföra nya året-runt-byggnader på Avenyn påverkar gaturummet och stadsbilden i hög grad, och påverkar därmed även riksintresset för kulturmiljövård.

Att tillföra mindre friliggande byggnader/paviljonger i gaturummet kan bidra till mer stadsliv och en mänsklig skala i Avenys stora gaturum, men det riskerar också att förminska paradgatans storslagenhet genom en slags skalförskjutning och rumslig otydlighet.

Nu aktuellt förslag innehåller inbyggda uteplatser, året-runt-verandor, i stället för de mer öppna förgårdar/uteserveringar som tävlingsförslaget AveNy illustrerar. I tävlingsförslaget AveNy bebyggs endast möbleringszonen närmare mitten av gatan, i nu aktuellt förslag alltså både möbleringszon och delen närmast fasad. Verandorna kan komma att uppfattas som en del av Avenyns ”stomme” och därmed påverka Avenyns bestående värden vad gäller rumsligheter etc.

Att helt ersätta dagens inbyggda säsongsverandor med bara öppna uteserveringar längs fasad och ett antal paviljonger i möbleringszonen, har inte accepterats av berörda fastighetsägare som är kommunens samverkanspart/medfinansiar, upprustningsprojektet har därmed inte sett det som ett genomförbart alternativ.

I ett planarbete behöver lämplig omfattning, placering och utformning utredas, och risk för påtaglig skada på riksintresset undersökas. Den förändrade inriktningen från tävlingsförslagets mer öppna uteserveringar och dagens säsongsverandor, till inbyggda året-runt-verandor är tveksam och behöver särskilt studeras vidare.

Ett tydligare koncept med principer för paviljonger och verandor/förgårdar behöver utvecklas. Det kan t.ex. göras genom ett gestaltnings- och kvalitetsprogram som dels kan utgöra underlag för beslut om detaljplan, dels fungera som grundkrav i samband med upplåtelse av mark och bygglov.

Inom upprustningsprojektet avses ett gestaltungsprogram tas fram som ska fungera som grund för bedömning i samband med upplåtelse av mark och för bygglov. Detta program bör kunna samordnas med så att det också kan utgöra underlag för prövningen i detaljplan.

Övrigt

De alléplanterade träden är sannolikt biotopskyddade, påverkan på allén behöver studeras i planprocessen.

Trygghetsfrågor behöver diskuteras, hur ska belysning utformas och hur ska paviljonger och verandor placeras och utformas för att inte påverka tryggheten negativt, t.ex. genom dolda/mörka områden.

Påverkan på dagsljus i befintliga byggnader behöver undersökas. I den mån inbyggda uteserveringar/verandor ska tillåtas så bör de ha en mycket hög grad av glas och möjlighet att tillfälligt öppna upp fasad/glaspartier, för att förbättra dagsljus i hus och för att inte skapa behov av större uteserveringar utanför verandorna.

Ett högre utnyttjande av gatan kräver en större tydlighet vad gäller gränser. Paviljonger, verandor och uteserveringar behöver ha mycket tydliga avgränsningar för att inte flyta ut i den kvarstående gångytan.

Gatans tekniska funktion

Gatans trafikala funktion

Avenyn har en viktig funktion för kommunikationer. För biltrafik har den dock endast en lokal funktion eftersom den är avstängd för genomfartstrafik genom att vissa avsnitt av gatan endast tillåter cykel och spårvagn/buss. Cykelstråken som är placerade mellan kollektivtrafikstråket i mitten och gångstråket längs kanterna, hamnar nära föreslagna paviljonger i gatan. Det skapas skymda hörn där gående riskerar komma ut i cykelstråk och körbana utan att hinna upptäcka cyklar och bilar.

Det behöver studeras hur paviljonger kan placeras för att åstadkomma en trafiksäker miljö både för cyklister och gående. En annan aspekt på kommunikationer är utrymmet för gående, om både verandor och paviljonger tillåts, samtidigt som behovet av cykelparkering, korttidsparkering/angöring och hållplatser kvarstår, så minskar ytan för gående avsevärt. Utrymmet för cykelparkering bör troligen dessutom utökas.

Det behöver studeras hur stort utrymme som behöver kvarstå för ren gångyta längs gatan, samt för andra allmänna funktioner. Av samma anledning är det viktigt att uteserveringar har tydliga gränser och inte flyter ut i gångytan.

Det behöver undersökas om föreslagen bebyggelse innebär hinder för räddningstjänsten eller övrig angöring till fastigheterna längs gatan.

Infrastruktur

Förekomst av befintliga underjordiska ledningar har endast studerats översiktligt. Stråken längre ut (möbleringszoner för paviljonger etc.) hamnar troligen i konflikt med flera slags ledningar, framför allt på östra sidan av gatan. Längs västra sidan finns framför allt el-ledningar i detta stråk, men även gas- och vattenledningar utanför Kungsportsavenyen 34–45. Längs östra sidan finns utöver el-ledningar även vatten-, avlopps- och

gasledningarna i eller i nära anslutning till det yttre stråket. Stråken närmast fasad tycks inte ha några större konflikter med ledningar.

Det behöver studeras hur gatan kan omhänderta/fördröja dagvatten i högre grad än idag. Det kan påverka möjligheterna att ge utrymme för paviljonger och verandor.

Arbete med frågorna ovan pågår i genomförandestudien.

Miljö- och hälsoaspekter

Projektet bedöms preliminärt inte föranleda betydande miljöpåverkan, men påverkan på riksintresse för kulturmiljön behöver bedömas djupare för att ta ställning till detta. Ställningstagande till om en miljöbedömning ska göras eller inte, undersöks i planarbetet enligt 6 kap. miljöbalken.

Slutsats

Sammanfattning och slutsats

Den nya gestaltningen och upprustningen av Avenyn och Götaplatsen har initierats för att stärka platsens status och attraktionskraft, öka antalet besökare och möjliggöra för verksamheterna intill att få fler kunder under hela året. Samtidigt önskar Göteborgs Stad stärka Avenyn som sammanlänkande stråk för fotgängare och cyklister där fler besökare också väljer att stanna.

Idag är Avenyn en kombination av shopping-, restaurang- och nöjesgata samt kultur i olika former. Stadsrummet spelar också en betydelsefull roll som evenemangsplats för exempelvis korter, firanden och demonstrationer. Avenyn har emellertid tappat i attraktivitet och ger ett slitet intryck.

Uteserveringarna sommartid utgör en förutsättning för god besöksfrekvens, men då de är temporära innebär det att momenten med upp- och nedtagning medför stora kostnader för verksamheterna och ger variationer i attraktivitet, i kvalitet och i utformning.

Genom att pröva byggrätter på kommunal kvartersmark kan en trygghet för aktörernas planering och investeringar ges, vilket skapar bättre förutsättningar för uteserveringar med hög gestaltningsmässig kvalitet som positivt bidrar till de omgestaltade trottoarernas attraktionskraft över hela året. Byggrätterna är dock ingen förutsättning för ett genomförande av upprustningsprojektet.

I upprustningsprojektet har en projekttävling genomförts som ett led i arbetet med att ta fram en genomförandestudie. Vinnande förslag *AveNy* ligger till grund för fortsatt arbete. Tävlingsförslaget innehåller förgårdar och paviljonger vilket skapar bättre förutsättningar för uteserveringar med hög gestaltningsmässig kvalitet som positivt bidrar till de omgestaltade trottoarernas attraktionskraft över hela året. Att helt ersätta dagens inbyggda säsongsverandor med bara öppna uteserveringar längs fasad och ett antal paviljonger i möbleringszonen, har dock inte accepterats av berörda fastighetsägare och upprustningsprojektet har därmed inte sett det som ett genomförbart alternativ.

Förslaget innebär ett antal frågeställningar, varav den tyngsta och grundläggande är huruvida det är lämpligt att privatisera delar av gatan. Utöver det handlar det om disposition och gestaltning av gaturummet utifrån påverkan på kulturmiljö och stadsbild,

stadsliv, trygghet, trivsel, alléträd, trafiksäkerhet, trafikala funktioner med mera. I ett planarbete behöver därför utöver den grundläggande frågan om privatisering en mängd frågor diskuteras och utredas. Arbete som hanterar flera av dessa frågor pågår inom upprustningsprojektet, och förutsätts i relevanta delar kunna lyftas in i en planprocess.

Förslaget innebär framför allt att pröva paviljonger, samt inbyggda året-runt-verandor i stället för de mer öppna förgårdar som tävlingsförslaget *AveNy* illustrerar. Den förändrade inriktningen från mer öppna uteserveringar och dagens säsongsverandor till inbyggda året-runt-verandor behöver särskilt studeras vidare.

Förslaget innebär en privatisering av delar av gatan, vilket strider mot gällande detaljplan. Eftersom det handlar om allmän plats är inte en ändring av gällande detaljplan aktuell, utan frågan behöver prövas genom att en ny detaljplan upprättas. Ett gestaltungs- och kvalitetsprogram avseende tillkommande byggrätter kan vara lämpligt att upprätta parallellt med detaljplan, som dels kan utgöra underlag för beslut om detaljplan, dels fungera som grundkrav i samband med bygglov och upplåtelse av mark.

Förslaget bedöms i huvudsak stämma med översiktsplanens intentioner. Risk för skada på riksintresse för kulturmiljövård finns.